

Понедельник Л.О.

Архітектура міжвоєнної Волині (1921 – 1939 рр.)
(на прикладі центру волинського воєводства – міста Луцька)

Понедельник Лариса Анатоліївна, старший викладач кафедри нової та новітньої історії України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна

Анотація. У статті висвітлюються проблеми стосовно визначення перспектив розвитку Волинського воєводства у 20-30 рр. ХХ ст. з врахуванням містобудівних тенденцій у світовій і вітчизняній архітектурній теорії та практиці. Показано, що на даний період цей регіон знаходився на найнижчому рівні соціально-економічного розвитку у Другій Речі Посполитій і вимагав впорядкування планувальної і функціональної структури населених пунктів. Проте справжня робота у цьому напрямку розпочалась з 1933 р. – після економічної кризи у польській державі, коли архітектурно-планувальний розвиток міст регіону почав проводитись стихійно і фрагментарно.

Ключові слова: архітектурний стиль, проектування, модерн, класицизм, конструктивізм

У складний для Волинського воєводства час 1920-х років, стратегія його розбудови відбувалася за відсутності фахівців-архітекторів та наявності коштів. Необхідно було визначити стратегію розбудови міст і містечок, забезпечити їх трудомісткістю проектних робіт, визначитись з архітектурними стилями. Польський уряд намагався вирішити цю проблему шляхом коригування контурів вуличної мережі, визначення ліній забудови нових вулиць і розширення або ущільнення старих, застосовуючи новітню містобудівну думку Варшави, Кракова, Львова.

Висвітленню цих питань на сьогоднішній день присвячено ще недостатньо уваги. Звернення ж до цієї теми дає змогу простежити державну політику II Речі Посполитої щодо розбудови західно-українських територій, які увійшли до її складу згідно Ризького мирного договору 1918 р. Питання архітектурних тенденцій на теренах волинського краю у 1920-х – 1930-х рр. знайшли висвітлення у спеціальних дослідженнях Б. Колоска та Р. Метельницького. Цілий ряд дослідницьких робіт стосовно архітектурних стилів було проведено В. Пясецьким. Окремі статті з'явилися у Н. Пушкар, І. Абрамяка. Проте цей аспект заслуговує сьогодні на окрему увагу і вимагає змістовного аналізу.

Враховуючи ступінь вивчення даної проблеми, її практичну актуальність у сучасних умовах розбудови нашого краю, у статті ставиться мета: окреслити характер і напрям розвитку волинської архітектури у 1920–1930-х рр., проаналізувати особливості архітектурних стилів та узагальнити основні здобутки вітчизняних та зарубіжних архітекторів у відтворенні стилістичної культури окремих об'єктів і комплексного характеру даного періоду.

Проблеми соціально-економічного та просторового розвитку у великих містах Центральної та Західної Польщі могли вирішуватись завдяки меншим матеріальним і часовим затратам, ніж це могло бути у новоствореному Волинському воєводстві.

Проте визначення стратегії розбудови міст Волині у 20-х роках минулого століття за відсутності фахівців-архітекторів було неможливим. Ситуація покращилася лише у 1932 р., коли на теренах воєводства постійно проживали і працювали сім архітекторів, яким було надано право виконувати проекти будівель всіх типологічних груп. Це Ф. Кокеш, Т. Крафт, В. Стахонь, С. Тимошенко (м. Луцьк), З. Целярський (м. Кременець), Т. Горнунг (м. Володимир-Волинський), Г. Фресс (м. Рівне). Повноваження архітектора

мали також інженери О. Петров (м. Луцьк), Я. Плавінський (м. Ковель), А. Гурандо (м. Сарни), С. Німецький (м. Здолбунів), К. Стеллецький, О. Столяров, В. Свентоховський (м. Рівне), але до робіт з реставрації чи реконструкції вони не допускались [5, 84]. Оскільки жоден з цих фахівців не мав права займатись містобудівельним проектуванням, то така кадрова політика призвела до того, що не були скоординовані різномасштабні інвестиційні починання, окремі новобудови зводились у невідповідних місцях, без врахування наявних комунікаційних зв'язків. Ще однією важливою проблемою була реставрація, консервація, пристосування до нових функцій пам'яників архітектури, а також включення їх в контекст нової забудови. Серед таких об'єктів числились середньовічні ансамблі Луцька і Володимира-Волинського, ренесансні будівлі XVI ст. Дубно і Любомля, барокові ансамблі XVII-XVIII ст. Корця, Кременця, Тучина, Великих Межиричів (Корецьких) [3, 187].

Звичайно, основними центрами генерації новітньої містобудівної думки на теренах Польщі були міста Варшава, Краків, Львів... Незважаючи на різницю у підходах до формування образу сучасного міста, їх об'єднували проблеми перспектив розвитку населених пунктів, які потребували вирішення.

Звідси і постали основні завдання перед молодим поколінням урбаністів і архітекторів, які здобували професійний фах на архітектурних факультетах Варшавської та Львівської політехніки. Особлива роль у підготовці планів регуляції міст у новосформованих міських та воєводських урбаністичних майстернях відводилась Товариству польських урбаністів, яке було засноване деканом архітектурного факультету Варшавської політехніки професором О. Сосновським у 1923 р. Хоча справжня робота у цьому напрямку розпочалась з 1933 р. – після економічної кризи у польській державі. Згідно регуляційних планів передбачались коригування контурів вуличної мережі, визначення ліній забудови нових вулиць і розширення або ущільнення старих, відповідно до санітарних вимог. Такі плани розроблялись для усіх міст і містечок країни, в тому числі і для волинських, особливо тих, які були великими залізничними вузлами, адміністративними центрами повітів чи промисловими осередками, а також мали можливість розвитку туристично-рекреаційного потенціалу регіону.

Для втілення розроблених планів забудови необхідно було затратити значні кошти і час. Наприклад, для міста з населенням від 10 до 50-ти тисяч жителів,

на укладення і затвердження будівельних планів відводився період від одного до трьох років. Оскільки документи повинні були випереджати опрацювання проектів міської забудови за термінами і у зв'язку з відсутністю спеціалістів в галузі урбаністики на Волині, а також трудомісткістю проектних робіт, архітектурно-планувальний розвиток міст регіону відбувався стихійно і фрагментарно.

Архітектура 1920–1930-х років значно відрізнялась від попередньої. Сталі історичні стилі тісно переплітались з функціоналізмом та конструктивізмом. Активно розвивався в цей час модерн. Варто зауважити на той факт, що архітектори модерну акцентували свою увагу на функціональності і корисності. На їх думку не можна було вирішувати художні завдання, залишаючи поза увагою практичні потреби. На першому місці завжди стояли комфорт та зручність в організації простору. Саме тому в модерні і з'явилися нові принципи зведення будинків – зсередини назовні, в основі яких спочатку було планування внутрішнього простору, а тоді формувался зовнішній вигляд будівель. Оскільки модерн передбачав організацію інтер'єру, то він абсолютно відрізнявся від нормативних класичних будівель, бо вирізнявся живописною рівновагою планів та фасадів замість суворої симетрії, вільною багатооб'ємною композицією. Навіть вікна у будинках модерну були неоднакової конфігурації і розмірів, часто розташовувались на різних рівнях.

Звичайно, модерн у більшій мірі реалізовувався у жанрах особняка та доходного будинку. Роль вихідного центру особняка виконував хол, а доходного будинку – сходи, навколо вертикальної осі яких на декількох рівнях розташовувались кімнати та допоміжні приміщення [1, 179].

Поряд зі стилем модерну у нових забудовах воєводства почали застосовувати і такі стилі як конструктивізм та раціоналізм. Це були нові напрямки, що з'явилися на початку ХХ століття і були позбавлені таємничо-романтичного ореолу. Їм притаманна була естетика доцільності, раціональності суворо утилітарних форм, очищених від романтичного декоративізму модерну.

Великий вплив на їх появу мав технічний прогрес, який був спричинений соціальними умовами життя найбільш розвинених капіталістичних країн і неминучою демократизацією суспільства. Нові матеріали, технології, а саме досить широке застосування залізобетонних споруд, масштабне використання скла, пластмаси і деревно-стружкової плити при оформленні будівель вимагали нових підходів до планування. На відміну від барокко, ампіру, конструктивізм виділявся відсутністю ліпного декору.

Поряд з цими новими архітектурними стилями з'явився ще один стиль – неокласицизм, який виник на початку ХХ століття на протигагу декоративним надмірностям і конструктивним невизначеностям модерну [1, 205].

Велику роль у втіленні тих чи інших архітектурних планів відіграли як місцеві, так і приїжджі архітектори та інженери. Серед тих, хто своєю плідною працею намагався відбудувати і омолодити міста Волині, можна назвати прізвища Ю. Новака, Т. Красінського, С. Словіковського, Л. Самотні, К. Школьніцького. До

сьогодні збереглися будівлі, спроектовані К. Яницьким, М. Лялевичем, С.Щесняком, К. Мянчинським.

Після закінчення Варшавської політехніки повернулася до рідного Луцька донька місцевого інженера, вихованка Луцької гімназії імені Тадеуша Костюшки А. Барановська. Тут молода спеціаліст керувала роботами по зведенню кравецької гімназії, разом з іншими проектувала “Панцерну казарму” (військовий коледж), школу імені королеви Ядвіги (на її місці у 1940 р. був зведений тюремний будинок) [7].

Великий професійний вклад у будівництво будинків раціонального стилю Луцька зробив архітектор Ф. Кокеш. Випускник архітектурного відділу Львівської політехніки, він через конфлікт з волинським воєводою за причин неякісного ремонту воєводської контори, змушений був залишити державну службу. Згодом Кокеш організував приватне архітектурне бюро. На Волині він ініціював з'їзд архітекторів, очолював комітет з оцінки творів мистецтва при кафедральному костелі. За проектами Ф. Кокеша було збудовано і реконструйовано більше двох десятків різних житлових будинків, шкіл і два кінотеатри. Особливо цікавим був проект кінотеатру “Полонія” для Софії Глікліх, створений у 1938 р. Вікна головного фасаду цього кінотеатру, а їх мало бути шість, повинні були об'єднуватись у прямокутник, що здалеку мало нагадувати екран [14, 268]. На превеликий жаль політичні події перешкодили здійсненню проекту. Довгий час у недобудованому будинку розміщувалась пожежна частина, пізніше його було передано будинку культури. Сьогодні ми маємо там народний дім “Просвіта”.

Значною популярності надали йому власні надбання у перебудовах житлових будинків і котеджів, особливо на Красному, кінотеатру Любарта, єврейської гімназії (тепер корпус педагогічного коледжу), у добуваннях будівлі Манельзона по вул. Сенневича, Мартинович по вул. Любарта.

Вагомий вклад у розбудову міста Луцька і воєводства в цілому зробив відомий український архітектор С. Тимошенко. Приїхавши у 1930 р. до Луцька, він став радником міської ради, активним членом Товариства імені Лесі Українки і церковного братства, гуртка діячів українського мистецтва у Львові, мистецького товариства українських емігрантів “Спокій” у Варшаві. На його рахунку – проекти церков, цивільних споруд, складів. Зокрема, з його безпосередньою участю було відновлено в українському стилі Братську церкву у Луцьку, в такому ж стилі була спроектована церква у селі Гораймівка поблизу Маневич. Йому належала ідея проекту залізничного вокзалу у Ковелі. Польська влада схвально віднеслась до робіт архітектора. Окремі проекти хуторів С. Тимошенка були рекомендовані Міністерством землеробства для втілення на території всієї Польщі.

Здобутки українського архітектора на ниві професійної діяльності були відзначені науковою громадськістю в еміграції. У 1932 р. у Празі відбувся Другий Український науковий з'їзд, на якому професор І. Грабина підкреслив, що у роботах С. Тимошенка переважає поєднання стародавніх форм українського бароко і українських архітектурних елементів сільського будівництва з формою куба. І що цікаво, таке поєднання застосовувалось не тільки в проектуванні

сіл і хуторів, а й у справі міського будівництва. Інша сторона діяльності Сергія Прокоповича полягала у “розробленні раціональної, в національному дусі, забудови тих же українських сіл і хуторів на засадах пристосування модерних вимог санітарії, гігієни та агротехніки до місцевих звичаїв та умов українського життя” [2, 308].

Програма державного будівництва колоній для урядовців, яка була затверджена у червні 1924 р. сприяла розбудові будівель у 44-х містах і містечках східних воєводств. І вже на початку 1925 р. у Луцьку, як воєводському центрі, будувались цегляні будинки з родинними і кавалерськими квартирами. У роботі над проектуванням типових секційних будівель брали участь варшавські інженери-будівельники та архітектори О. Ранецький (для Володимира-Волинського), Є. Сеніцький (для Любомля), Т. Бурше (для Луцька) [10].

У середині 20-х років ХХ ст. варшавські відомства і міністерства виділило кошти на будівництво різних громадських споруд, до яких можна віднести державний і земельний банки, воєводську лікарню, гімназію, сиротинець, ощадну касу, радіостанцію, поштамт, приміщення земельного і лісового управліннь. У планах архітекторів-інженерів були залізничний вокзал на Кічкарівці, автостанція, магістрат і театр або народний дім.

Одна із перших державних установ – окружне земське відомство, було зведене у дусі неокласицизму, як уже зазначалося вище, з використанням прийомів і елементів класичного стилю. Про це свідчили симетрична композиція з шестиколонним портиком та цокольний рустований поверх. Стіни не оздоблювались ніяким декором, лише над вікнами першого поверху розташовувались надвіконні карнизи. На кожному з ризалітів були вставлені трикутні сандрики. Не можна сказати, що така будівля справляла враження надмірної простоти. Цьому перечили уступчасті ризаліти, парадні сходи до портика з колонами корінфського ордеру. Кована огорожа з абрєвіатурою відомства зберігалась аж до 1980-х років і була окрасою архітектурного комплексу [4, 124].

Однією з найважливіших державних установ Другої Речі Посполитої був загальнонаціональний Польський банк. Вже у 1924 р. був затверджений проект будівель відділень банку, а також помешкань для банківських службовців у великих і малих містах Польщі. Чільне місце серед них зайняв і Луцьк. До проектувальних робіт тут були залучені С. Чесняк та К. Мянчинський [15, 130].

Банк розташовувався на вул. Бернардинській (тепер – вул. Градний Узвіз). Для його будівництва польський магістрат виділив земельну ділянку на місці ліквідованого ще у 1803 р. Бернардинського кладовища – урочище Хмельник. Досить цікавою була його архітектурна задумка у стилі раннього класицизму. Саме за допомогою таких стилів у ті часи втілювались ідеологічні засади розвитку держави. Являючись романтичним культом минулого класицизм нагадував часи короля Станіслава Августа і Наполеона, які після більш ніж столітнього періоду бездержавності прославлялись як останні дні величі Польщі. Будівля встановлювалась на високому цоколі

і являла собою протяжну триповерхову брилу, покриту чотирихилим черепичним дахом. Головний фасад вирізнявся широким центральним ризалітом, декорованим пілястрами, і плоским портиком з 4-х півколон іонічного ордеру, завершений трикутним фронтоном. Посередині оздобленого ліпниною аттика був розташований гербовий щит [4, 125].

Державний земельний банк, що являв собою комплекс з чотирьох будинків був запроєктований варшавським архітектором, академіком М. Лялевичем. Три з цих будинків утворили курдонер вздовж вулиці імені Лесі Українки, а четвертий, житловий, був розташований у дворі. Варто підкреслити, що стилістика цих будинків несла у собі риси раціоналістичного напрямку [11].

Проте, більш чітко ці риси проявилися у проекті Луцької державної гімназії архітектора К. Толочка. Акцент на функціональне призначення споруди створювало чергування фасадних площин вертикальними проміжками – ніби пілонами, що створювало враження вікон, ніби вертикальних смуг. Урочисте відкриття установи відбулось у березні 1931 р. [12].

Вершиною конструктивно стилю у даний період можна з упевненістю вважати будинок Луцького поштамту, споруджений у другій половині 30-х рр. ХХ ст. Його проектування велося у Варшавському проектному бюро будівельного відділу Міністерства пошт і телеграфів за безпосереднім керівництвом архітектора Я. Путермана-Садловського. Інженери-проектники названого бюро намагались широко впроваджувати передові методи планування, застосовуючи типові елементи ідей функціоналізму. Саме на прикладі Луцька можна спостерігати і врахування рельєфу, і конфігурацію ділянки, і сусідні забудови, про що свідчать оригінальне розташування службових залів, навіть на різних рівнях, відповідність їх функціональному призначенню, а також житловий будинок для службовців, зведений вище від основного корпусу.

Особливою оригінальністю вирізнявся проект відділу центральної страхової компанії селянських спілок у центрі Волинського воєводства, який був створений В. Марціновським. Цікавим у його стилі був елемент об'єднання вікон у горизонтальні групи, де в центрі фасаду їх розриває високий ризоліт. Схожі елементи застосували Я. Ред у проекті кравецької гімназії та В. Ритель у проекті ощадної каси (старий корпус школи № 1).

Волинська земля славилась своїми митцями будівництва. Ціла когорта місцевих архітекторів намагалась працювати у новому стилі і засвоювати стильову направленість варшавських інженерів-проектантів.

Серед талановитих будівничих не можна не згадати Т. Садковського, який завдяки оригінальним здібностям вмів перепланувати і надав нових рис недобудованому будинку автостанції на землях Леона і Марка Кронштейнів. Поділ на секції з окремими з окремими входами, а також горизонтальними вікнами над ними дозволив розташувати у ньому різні офіси і магазинчики. Особливу декоративність фасаду надали стриманий ритм вікон і вертикальні, на два поверхи, проміжки між ними, що створили враження пілястрів, котрі виступають над площинами вікон і дверей.

Про архітекторську майстерність керівника технічного відділу магістрату Ю. Новака свідчить перебуваний під школу будинок Польського дому (тепер старий корпус СШ №8), про плідну роботу на ниві проектування з цікавим переходом до конструктивізму від еkleктики інженера-архітектора К. Школьніцького – будинок Рафалоського.

Дух класицизму у формі російського варіанту чистих форм і монументальних пропорцій приніс на польські землі випускник Петербурзької Академії мистецтв, знаменитий польський архітектор М. Лялевич. Ще під час перебування в Росії, він виграв понад тридцять різних конкурсів [15, 134]. Його авторитет на посадах професора, академіка був непохитним.

Під впливом віань класицизму, а також англійського палладіанізму – архітектурного стилю, що панував в Англії у II половині XVII століття і яким захоплювались у Західній Європі на початку XX століття, М. Лялевич втілює у життя проект будівлі сільськогосподарського банку. За своєю формою він нагадував типову палладіанську віллу, що зазвичай складалась з центрального корпусу з двома меншими флігелями, які у свою чергу поєднувались між собою півкруглими галереями, а між ними утворювався глибокий напівзамкнений двір-курдонер [14, 167].

Подібні схеми були досить популярними у ті часи і уособлювали в собі англійські та італійські впливи. Це можна показати на прикладах оформлення парадних входів до цих установ, які часто були зразком італійського ренесансного палаццо, рустування міжвіконних простінків та кутів будинків на всю висоту фасадів. Прикладом може бути будівля головного сільськогосподарського банку у Варшаві, також спроектована Лялевичем.

Географічна і державна приналежність Волині до складу Польської республіки у рамках досліджуваного періоду сприяла проникненню на її терени нових архітектурних стилів, концепцій у будівництві. Архітектура регіону, яку ми можемо спостерігати на прикладі центру Волинського воєводства – міста Луцька, збагачувалась польськими і європейськими містобудівними, стилістичними та об'ємно-планувальними зразками.

Основні елементи композиції фасадів будівель характеризувались чіткими прямими формами, крупними площинами. При плануванні будинків пріоритети надавались каркасним конструктивним схемам, колонам, відкритим балконам і терасам, стрічковим вікнам, карнизам і горизонтальним площинам стін при розмежуванні поверхів. Архітектори прагнули зберегти цілісною і недоторканою замкнену схему індивідуальної квартири.

Звичайно, багато перешкод стали на заваді здійснення усіх планів, проте сам факт постановки і спроби вирішення складних і багатограних містобудівельних проблем у краї дали змогу включити регіон в контекст розвитку європейської культури 20–30-х рр. XX ст. Ці надбання допомогли сформулювати стратегію містобудівельного розвитку як Луцька, так і всієї Волині у складний повоєнний час, стали фундаментом для відбудови населених пунктів регіону.

Особлива увага в даний період зверталась на застосування різних архітектурних стилів, серед яких панували конструктивізм, функціоналізм, модерн, неокласицизм, раціоналізм. Багато споруд у цих стилях збереглися і донині, хоча окремі з них потребують ремонту або реконструкції.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Гутнов А. Мир архитектуры: Язык архитектуры / А. Гутнов. – М.: Молодая гвардия, 1985. – 351 с.
Gutnov A. Mir arhitektury: Jazik arhitektury [World Architecture: Architecture Yazykov] / A. Gutnov. – M.: Molodaja gvardija, 1985. – 351 p.
2. Добровичська В. Інтелігенція у культурному житті Волині 1921-1939 рр.) // Житомиру 1120 (884-2004): Наук. збірн. "Велика Волинь": Праці Житомир. Науково-краєзн. Т-ва дослідників Волині. – Т. 31 / В. Добровичська – Житомир, 2004. – С. 306–311.
Dobrochynska V. Inteleghensija v kulturnomu zytty Wolyni 1921–1939 rr. [Intellectuals in the cultural life of Volyn 1921-1939 years] / Zitomiru 1120 (884–2004): Nauk. zbirn. "Velyka Wolyn": Pracy Zitimir. Naukovo-krajezn. T-va doslidnykiv Wolyni. – T. 31 – V. Dobrochynska. – Zitimir, 2004. – P. 306–311.
3. Досвід та перспективи розвитку міст України. Історичні аспекти архітектурної теорії і практики: зб. наук. праць. – Вип. 11. – К.: Ін-т "ДІПРОМІСТО", 2006. – 198 с.
Dosvid ta perspektivy rozvytku mist Ukrainy. Istorychni aspekty arhitekturnoji teoriji i praktyky [Experience and prospects of cities in Ukraine. Historical aspects of architectural theory and practice]: zb. nauk.prasc. – Vyp. 11. – K.: In-t "DIPROMISTO", 2006. – 198 p.
4. Колосок Б.В. Луцьк. Архітектурно-історичний нарис / Б.В. Колосок, Р.Г. Метельницький. – К.: Будівельник, 1990. – 191 с.
Kolosok B.V. Lutsk. Arhitekturno-istorychnyj narys [Architectural and Historical Review] / B. V. Kolosok, P. G. Metelnyeskiy. – K.: Budivelnik, 1990. – 191 p.
5. Михайлишин О. Проблема дослідження, збереження та реставрації пам'яток архітектури м. Луцька міжвоєнної доби // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Луцька міська громада: історія, традиції, люди: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Луцьк, 2007. – С. 83-85.
Myhajlishin O. Problema doslidzennja, zberezennja ta restavratsiji pamjatok arhitektury m.Lutska mizvojennoji doby [The problem of the study, preservation and restoration of monuments of architecture Lutsk interwar era] / Mynule I suchasne Wolyni ta Polissja: Lutska miska gromada: istorija, tradycsiji, ljudy: materially Vseukr. nauk.-prakt. konf. – Lutsk, 2007. – P. 83–85.
6. Пясецький В.Е. Вулиці і майдани Луцька: Історико-краєзнавчий довідник / В. Пясецький, Ф. Мандзюк. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2005. – 400 с.
Pjasecskij V. Vulycsi I majdany Lutska: Istoryko-krajeznavchij dovidnyk [The streets and squares of Lutsk: Local History Directory] / V. Pjasecskij, F. Mandzyk. – Lutsk: Volynska oblasna drukarnja, 2005. – 400 p.
8. ДАВО (Державний архів Волинської області). – Ф. 46. – Оп. 6. – Спр. 3219. – Проект школи імені Королеви Ядвіги ДАВО (Derzavnuj arhiv Wjlynskoji oblasti). – F. 46. – Op. 6. – Spr. 3219. – Proekt shkoly imeni Korolevy Jadvigy [School Project of the Queen Jadwiga].
10. ДАВО. – Ф. 158. – Оп. 4. – Спр. 16. – Передмови створення загального плану міста Луцька ДАВО. – F. 158. – Op. 4. – Spr. 16. – Peredmovy stvorennja zagalnoho planu mista Lutska [Preface to create an overall plan for the city of Lutsk]
11. ДАВО. – Ф. 158. – Оп. 4. – Спр. 809. – Книга протоколів по забудові Луцька.

DAVO. – F. 158. – Op. 4. – Spr. 16. – *Knyga protokoliv po zabydovi Lutska [The minute book for building Lutsk].*

12. ДАВО. – Ф. 338. – Оп. 1. – Спр. 29. – Проекти державної гімназії.

DAVO. – F. 338. – Op. 1. – Spr. 29. – *Proekty derzavnoji gimnaziji [Projects public school].*

13. Archiwum Akt Nowych w Warszawie (AAN), MSW, sign. 2955.

14. Loza S. *Architekci Budowniczy w Polsce.* – Warszawa: Budownictwo i Architektura. – 1954. – 424 s.

15. Mędrzecki W. *Inteligencja polska na Wołyniu w okresie międzywojennym* / W. Mędrzecki. – Warszawa : Wydawnictwo Neriton; Instytut Historii PAN, 2005. – 332 p.

16. Olszewski A. K. *Nowa forma w architekturze polskiej. 1900-1925.* – Wroslaw-Warszawa-Krakow Wyd-wo PAN 1967. – 221 s. – S. 130.

Poniedielnyk L. Art architecture in Volyn (1921–1939 years)

Abstract. The article highlights the problems concerning the definition of prospects of Volyn province in 20-30s of the twentieth century with regard to urban development trends in the global and domestic theory and practice of architecture. It is shown that in this period the region was at the lowest level of socio-economic development in the Rich PospolytaII and required streamlining in planning and improvement of the functional structure of settlements. But the real activities in this area started since 1933 - after the economic crisis in the Polish state, when architectural planning and urban development in the region was spontaneous and fragmentary.

Keywords: *style in architecture, design, modernity, classicism, constructivism*

Понедельник Л.А. Искусство архитектуры междувоенной Волыни (1921–1939 гг.).

Аннотация. В статье освещаются проблемы относительно определения перспектив развития Волынского воеводства в 20–30-х гг. XX в. с учетом градостроительных тенденций в мировой и отечественной архитектурной теории и практике. Показано, что на данный период этот регион находился на самом низком уровне социально-экономического развития во Второй Речи Посполитой и требовал упорядочения планировочной и функциональной структуры населенных пунктов. Однако настоящая работа в этом направлении началась с 1933 г. - после экономического кризиса в польском государстве, когда архитектурно-планировочный развитие городов региона начал проводиться стихийно и фрагментарно.

Ключевые слова: *архитектурный стиль, проектирование, модерн, классицизм, конструктивизм*